

قاچاق کالا از طریق مرزهای استان کردستان

فریدون نصرتی بویانی

مقدمه:

ورود غیر قانونی کالا در تمام کشورهای جهان به عنوان پدیده ضد اجتماعی و عاملی بازدارنده که سبب رکود و اختلال در سیستم اقتصادی و اجتماعی جوامع می گردد نام برده می شود.

پدیده قاچاق کالا یا اقتصاد سیاه که به عنوان عاملی موثر نزد صاحبان قدرت جهت تسلط بر کشورهای غیر وابسته و جلوگیری از روند پیشرفت و محصور نمودن کشورها می باشد.

موضوع قاچاق، امروزه دارای ابعاد وسیعی دارد، این معضل از قاچاق انسان و اندیشه وی و تا امنیت جهانی می تواند طیف بسیار گسترده ای را شامل شود؛ در ایران در گذشته ای نه چندان دور، قاچاق کالا کمابیش در جنوب و شرق کشور بطور محدود انجام می شد، اما به یکباره مرزهای شمالغرب در استان کردستان بطور گسترده ای مورد حمله و هجوم قاچاق کالاهای تجملی، مصرفی و کاذب قرار گرفت، بنحوی که امروز کمتر نقطه ای در سطح استان از آثار زیانبار و مخرب آن در امان است و بخش عمده تلاشها، طرحها و سرمایه های انسانی و مادی را بخود معطوف و اختصاص داده است و دامنه و هجوم آن حتی به خارج از استان کردستان گسترش یافته و زیرساخت ها پایه های اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی و انتظامی در سطح استان در معرض تهدید و خطر جدی قرار داده از این رو همکاری و هماهنگی همه سازمان ها و ارگان ها در امر مبارزه با قاچاق به منظور حفظ سلامت جریان اقتصادی، اجتماعی و ... لازم و ضروری است.

مهم ترین علل و عوامل برای ورود و تقاضا برای کالاهای قاچاق

۱- **زیبایی و نوآوری در طرح و رنگ کالا:** هر اندازه طراحی و رنگ آمیزی بیشتر جلب توجه کند، تقاضا برای آن بیشتر خواهد شد. در عصر تولید انبوه، بقای شرکت ها و کارخانجات به افزایش تقاضا وابسته است. در ایران بخش طراحی صنعتی پیشرفت چندانی ندارد و لذا ملاحظه می گردد در تولیدات داخلی کمتر نشانی از طراحی و مدل های جدید به چشم می خورد توجه به طرح های صنعتی نه فقط می تواند در کاهش واردات کالاهای قاچاق موثر باشد، بلکه گاهی در جهت توسعه صادرات غیر نفتی نیز مفید خواهد بود.

۲- **گاه مصرف کننده حاضر است برای جنس مرغوبتر قیمتی**

پیش از قیمت کالاهای داخلی پردازد: در این باره رعایت استانداردهای بین المللی تولید کالا، اطلاع رسانی و معرفی کالاهای مطابق استانداردهای جهانی در راستای بهبود کیفیت از اهمیت بسزایی برخوردار است.

۳- **تبلیغات:** شبکه گسترده تبلیغات ماهواره ای و الکترونیکی سبب می گردد، که عرضه کنندگان کالاها بکوشند تاثیر بیشتری بر مصرف کنندگان بگذارند، در نتیجه برای کالاهای خود تقاضا ایجاد کنند، در این شرایط اگر به هر دلیل ورود برخی کالاها به ویژه کالای لوکس و مصرفی ممنوع باشد، انگیزه قاچاق این گونه کالاها بیشتر می شود. بخش اعظم کالاهایی که به طور قاچاق وارد کشور می شود کالاهای مصرفی، لوکس، تجملی، از جمله پارچه، پوشاک نو و مستعمل، لوازم صوتی و تصویری، تجهیزات رایانه ای، سیگار، دوربین های عکاسی و

فیلمبرداری، آدامس، شکلات، چای، شکر، برنج، مشروبات الکلی و در مقابل کالاها نیز به صورت غیر قانونی از کشور خارج می شود.

موضوع: بررسی عوامل موثر قاچاق کالا از مرز استان کردستان در دهه اخیر (۷۲-۸۲).

بیان مساله: چه عواملی در قاچاق کالا از مرز استان کردستان در دهه اخیر (۷۲-۸۲) موثر بوده است؟

اهمیت و ضرورت تحقیق

کشورهای در حال توسعه برای حمایت از تولیدات داخلی و خودکفایی اقتصادی از طریق وضع قوانین و مقررات مانع از ورود برخی کالاها به ویژه کالاهای تجملی و مصرفی و یا مانع صدور بعضی کالاهای اساسی و مورد نیاز مردم می شوند. این عامل موجب ظهور سوداگرانی می گردد، که وضعیت ایجاد شده خوشایند آنان نیست و به قاچاق کالا که مطمئن ترین شیوه عبور از موانع مذکور و تضمین کننده، استمرار جریان انتقال کالا شده روی می آورند. در تمام کشورهای جهان از این پدیده ضد اجتماعی به عنوان عاملی بازدارنده که سبب رکود و اختلال در سیستم اقتصادی و اجتماعی جوامع می گردد نام می برند. مساله قاچاق کالا در ابعاد مختلف آن است، از جمله قاچاق سلاح و مهمات، مواد مخدر، میراث فرهنگی و کالاهای گمرکی، دخانی، فرآورده های شیلاتی، پرندگان و وحوش کمیاب، منابع طبیعی، فسیلی، ماشین آلات، مواد هسته ای و سرانجام اندیشه انسانها که در واقع قاچاق امنیت و تفکر جهانی، که هر کدام مقوله بسیار حساس، ظریف و پیچیده ای است، پدیده قاچاق کالا از عوامل تهدید کننده توسعه و امنیت هر جامعه ای است که بعنوان پدیده مجرمانه در حال حاضر بیش از سایر جرایم گسترده و پیوسته است. شناخت

عوامل پیدایش و گرایش به قاچاق کالا، و پی بردن به عمق و ریشه آن، در ابعاد گوناگون یکی از ضرورت‌های اساسی برای درمان این آسیب و ناهنجاری اجتماعی است.

فرضیه ها

- (۱) احتمالاً عوامل ژئوپولتیک استان کردستان در قاچاق کالا از مرز استان در دهه اخیر موثر بوده است.
 - (۲) احتمالاً کیفیت و کمیت نیروی انسانی و تجهیزات فرماندهی انتظامی استان کردستان در قاچاق کالا از مرز استان در دهه اخیر موثر بوده است.
 - (۳) احتمالاً تشکیلات و سازمانهای مستقر در استان کردستان در قاچاق کالا از مرز استان در دهه اخیر موثر بوده است.
 - (۴) احتمالاً وضعیت اقتصادی و اشتغال در استان کردستان در قاچاق کالا در دهه اخیر موثر بوده است.
 - (۵) احتمالاً وضعیت سیاسی حاکم بر کشور عراق در قاچاق کالا از مرز استان کردستان در دهه اخیر موثر بوده است.
 - (۶) احتمالاً تاخیر در پرداخت حق الکشف کارکنان سازمان کاشف در قاچاق کالا از مرز استان کردستان در دهه اخیر موثر بوده است.
 - (۷) احتمالاً قوانین موجود مبارزه با کالای قاچاق و کیفیت اجرای آن در این زمینه از مرز استان کردستان در دهه اخیر موثر بوده است.
 - (۸) احتمالاً فرهنگ مردم استان کردستان در قاچاق کالا از مرز استان در دهه اخیر موثر بوده است.
 - (۹) احتمالاً تجمل و مصرف گرایی مردم در داخل کشور در قاچاق کالا از مرز استان کردستان در دهه اخیر موثر بوده است.
- فرضیه های ۱-۲-۳-۴-۶-۷-۸ بعنوان فرضیه های مهم در این تحقیق انتخاب گردیده اند.

روش اجرای تحقیق

از روش توصیفی استفاده و جامعه نمونه بصورت تصادفی ساده انتخاب گردیده و در این پژوهش جهت جمع آوری اطلاعات مورد نیاز از فنون مشاهده مصاحبه، پرسشنامه و بررسی اسناد و مدارک بهره گرفته شده است.

جامعه آماری تحقیق: شامل کلیه کارکنان پایور مستقر در

پاسگاه های مرزی و یگان های مبارزه با کالا قاچاق فرماندهی انتظامی استان کردستان در دهه اخیر (۷۲-۸۲) می باشد که بعلت گستردگی و پراکندگی این یگانها و کارکنان میزان ۱۰٪ جامعه (به تعداد ۱۰۰ نفر) به عنوان جامعه نمونه انتخاب گردیده و برای دستیابی به اطلاعات مورد نیاز پرسشهایی بر اساس شاخصهای اندازه گیری شده تهیه و در بین جامعه نمونه توزیع و پس از جمع آوری تجزیه و تحلیل گردیده. با هشت نفر از فرماندهان، مسوولین فرماندهی انتظامی استان کردستان مصاحبه حضوری انجام و نظرات هشت نفر از مسوولین انتظامی، اقتصادی و اجتماعی جمهوری اسلامی ایران که با رسانه های گروهی بیان گردیده مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت و نتایج ذیل حاصل گردید.

نتیجه ۱: عوامل ژئوپولتیک استان کردستان اعم از ثابت و متغیر به ویژه، موقعیت، توپوگرافی و وضعیت جمعیت و منابع و بافت سیاسی و اجتماعی استان کردستان و فاصله بین پاسگاه های مرزی در استان کردستان در قاچاق کالا از مرز استان در دهه اخیر تاثیر گذار بوده است.

نتیجه ۲: کمبود نیروی انسانی پایور، مجرب، آموزش دیده و متعهد و خودروهایی تندرو آماده بکار و تجهیزات مناسب و سیستم مخابراتی کارآمد در پاسگاه های مرزی و یگان های مبارزه با قاچاق کالا در فرماندهی انتظامی استان کردستان به ویژه شهرستان های مرزی یکی دیگر از علل موثر در قاچاق کالا از مرز استان کردستان در دهه اخیر می باشد.

◀ **نتیجه ۳:** از عوامل مهم و اساسی که نقش بسزایی در قاچاق کالا از مرز استان کردستان در دهه اخیر داشته، وضعیت اقتصادی و اشتغال در سطح استان به ویژه در شهرستان های مرزی می باشد. جمع آوری، تجزیه و تحلیل اطلاعات مربوطه و نتایج حاصل از آن بیانگر این واقعیت است که بیکاری عدم سرمایه گذاری و رونق و توسعه اقتصادی در استان کردستان، سود سرشار از قاچاق کالا، کیفیت و کمیت کالاهای تولید داخلی و عدم تحقق اهداف ایجاد بازارچه های مرزی در قاچاق کالا از مرز استان، از عمده عوامل در این رابطه بوده است.

◀ **نتیجه ۴:** عامل تاثیرگذار و حائز اهمیت دیگر در قاچاق کالا از مرز استان کردستان در دهه تاخیر در پرداخت حق الکشف کارکنان سازمان کاشف قاچاق کالا می باشد. برابر نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل اطلاعات جمع آوری شده. پرداخت سریع و کامل حق الکشف کارکنان مربوطه در ایجاد انگیزه و تقویت روحیه و ترغیب مامورین در تشدید مبارزه با قاچاق کالا به منظور جلوگیری از ورود، خروج، حمل و نقل، نگهداری، خرید و فروش و کشف و ضبط آن در اقصی نقاط استان بخصوص در مرز و مناطق خطرناک و صعب العبور بسیار موثر بوده است.

◀ **نتیجه ۵:** قوانین مبارزه با قاچاق کالا و کیفیت اجرای آن از طریق مراجع قضایی در برخورد، نحوه مجازات عوامل قاچاق کالا در استان کردستان از عواملی است که در دهه اخیر تاثیر چشمگیری در قاچاق کالا از مرز این استان داشته است، جمع آوری و تجزیه و تحلیل اطلاعات و نتایج بدست آمده از آن بیانگر این است، قوانین، موجود بدلیل عدم جامعیت و شفافیت و داشتن ابهام در مفاد آن در برخورد با قاچاقچیان بدون وحدت رویه و قاطعیت اجرا و در مواردی کارکنان به انگیزه عواقب جانبی از درگیری و تعقیب و برخورد قاطع با قاچاقچیان خودداری می نمایند در قاچاق کالا از مرز استان در دهه اخیر موثر است.

◀ **نتیجه ۶:** اعتقادات مذهبی و آداب و سنن و باورهای فرهنگی و روابط خویشاوندی مردم استان کردستان با مرزنشینان کردستان عراق از عوامل موثر

در قاچاق کالا از مرز استان در دهه اخیر می باشد. جمع آوری و تجزیه و تحلیل اطلاعات و نتایج حاصل از آن، بیانگر این است که بر اساس مذهب و فرهنگ مردم استان به ویژه شهرستان های مرزی که مبادرت به خرید و فروش، حمل و نقل، نگهداری و قاچاق کالا می ورزند منع و قبح شرعی نداشته و به عنوان تجارت مشروع و جایز انجام می پذیرد و خویشاوندی ارتباطات فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی مرزنشینان حاشیه مرز در دو کشور ایران و عراق در استان کردستان بر دامنه آن می افزاید و جامعه نمونه فرهنگ مردم استان کردستان در قاچاق کالا از مرز موثر است.

اهم پیشنهادات

- ۱- اعمال قوانین در رابطه با مبارزه با قاچاق کالا
- ۲- حمایت دستگاه های قضایی از پرسنل و نیروهای عمل کننده در این زمینه
- ۳- حمایت مسوولان از نیروهای مبارزه با قاچاق کالا
- ۴- تامین نیروی انسانی کافی، تجهیزات و امکانات مورد نیاز

منابع

- ۱- اقتداری، علی محمد، اقتصاد عمومی، ۱۳۷۲
- ۲- بابایی، غلامرضا، فرهنگ علوم سیاسی و روابط بین الملل، ۱۳۶۹
- ۳- جعفری ولدانی، اصغر، گزیده اسناد مرزی ایران و عراق، ۱۳۶۸
- ۴- رحمتی راد، عباس، اصول و مبانی مرزبانی جلد ۲، ۱۳۷۳
- ۵- شادنیا، هوشنگ، مبارزه با قاچاق کالا، ۱۳۷۵